

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО ТА ЛІТЕРАТУРА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

УДК 82-193.3(73):7.038.6

DOI <https://doi.org/10.12958/2227-2844-2026-1-44-50>**Гнатенко Сергій Олександрович,**

доктор філософії, викладач

ПЗВО «Кам'янець-Подільський податковий інститут»,

м. Кам'янець-Подільський, Україна.

young19972299@gmail.com<https://orcid.org/0000-0002-9904-1341>**ПРИЙОМ СТИРАННЯ ЯК СТРАТЕГІЯ ПОЕТИЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ:
ЕВОЛЮЦІЯ АМЕРИКАНСЬКОГО СОНЕТА В ДОБУ ПОСТМОДЕРНІЗМУ**

Сонет належить до «твердих» архітектонічних форм. Цей жанр виник в італійській поетичній традиції та поширився в європейській літературі. Упродовж століть сонет функціонував як канонічна структура з чітко визначеними архітектонічними, композиційними, ритмічними ознаками. Проте, з другої половини ХХ ст. постмодерністська поетика привнесла суттєві трансформації щодо традиційних уявлень про сонетну форму. Представники постмодернізму принципово орієнтувалися на деконструкцію канону, інтертекстуальність, експериментальність, що сприяло переосмисленню класичних жанрів і сталих поетичних структур. У цьому контексті сонет перестає сприйматися як жорстко регламентована форма.

Одним із найбільш показових проявів сонетної трансформації стало використання прийому стирання (*erasure*). Суть його полягає у створенні нового тексту шляхом вилучення частини мовленнєвого матеріалу з першоджерела (гіпотексту). У поетичній практиці постмодернізму стирання використовується для переосмислення канонічних текстів, створення нових смислових структур, демонстрації «відсутності» як естетичної категорії. З особливою яскравістю такі ознаки проявилися в американській літературі. У зв'язку з цим актуальним є дослідження ролі прийому стирання у трансформації сонетної форми в американській поезії другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Проблема розвитку сонетної форми в англійській поезії розглядалася у працях багатьох науковців і критиків. Значний внесок у дослідження поетики сонета зробила Г. Вендлер, яка проаналізувала еволюцію сонетної традиції (Vendler, 1997). Питання походження та історичного розвитку сонета детально розглянув П. Оппенгеймер в аспекті формування свідомості сучасної людини (Oppenheimer, 1989). Посиленим теоретичним аспектом вирізняється розгляд зміни естетичної форми під впливом обставин (Kuhnheim, 2008; Cohen, 2013). Здатність і готовність американського сонета до принципових змін зафіксовано у праці Д. Мортон (Morton, 1926, р. 33). Р. Стівенс акцентує увагу на навмисному відході сучасних американських поетів від суворих канонів і культивуванні експериментальних форм (Stephens, 2021, р. 25).

Цілеспрямоване і системне вивчення стирання розпочинається з праці Т. Макдональда, що стала своєрідним путівником для подальшої практики і дослідження поетики стирання. Т. Макдональд надавав стиранню універсального значення, а його витoki вбачав ще в добі «кам'яних різьблень і папірусних сувоїв» (Macdonald, 2009). У дисертації К. Марчевської стирання відноситься до ключових експериментальних і творчих підходів (Marczewska, 2015, р. 10). Дж. Найман вважає, що стирання закономірно продовжило теорію і практику феноменологічних і постструктуралістських традицій (Nyman, 2018, р. ii). С.-Дж. Койл зазначає, що «при-

таманні поезії стирання короткість і зображально-графічний формат» зумовили «зоряний час» цього прийому (Coyle, 2023, р. 359). В Україні публікації про прийом стирання в американському сонеті майже відсутні. Лише можна згадати статтю О. Волковинського і С. Гнатенка, присвячену питанням трансформації сонетного канону в архітектоніко-структурному аспекті (Волковинський, Гнатенко, 2023).

Попри наявність значної кількості англомовних досліджень про американський сонет і про стирання, питання щодо функціональних особливостей цього прийому саме в межах сонетної форми залишається недостатньо вивченим і потребує подальшого літературознавчого аналізу. Тому метою цієї статті є дослідження прийому стирання як інструменту трансформації канонічної форми сонета в добу постмодернізму.

Методика дослідження ґрунтується на комплексному застосуванні літературознавчих і текстологічних методів, що дозволяють здійснити системний розгляд прийому стирання у трансформації сонетної форми. Сукупність використаних методів спрямована на виявлення структурних, семантичних та інтертекстуальних особливостей поетичних текстів, у яких реалізується техніка стирання доби постмодернізму. Комплексне застосування структурного, інтертекстуального, герменевтичного, порівняльно-типологічного методів забезпечує можливість всебічного аналізу стирання в сонеті, дозволяє виявити специфіку трансформації традиційної форми.

Інтенсивні експерименти у конструюванні мовлення і формуванні сенсу отримали потужний імпульс від діяльності поетів Нью-Йоркської школи (*New York School*). Т. Берріган у 1964 р. публікує збірку «Сонети». Її оригінальність полягала в тому, що автор вилучав один рядок з кожного з написаних ним сонетів. За встановленим правилом у першотексті мало залишатися щонайменше 6 віршів. До 12 відібраних віршів автор додавав сонетний ключ з 2 рядків. Характерно, що саме форма сонета обиралася об'єктом для експериментів. Постмодерністські поети відчували особливе захоплення від процесу трансформації сталого канону. Результати роботи Т. Беррігана сприймалися як постмодерністський колаж, «повторення, перегруповання і використання “знайдених” фраз і тексту», які функціонують за принципом «радикальної деконструкції сонета» (Henry, 2010).

Експерименти з сонетною формою були співвимірними з науково-технічним прогресом. Завдяки космічному прориву з'явилися фото із зображенням поверхні Місяця. Інженери NASA створили діаграмні коди, що мали вигляд перехресних чи дотичних паличок. Вони розміщувалися лінійно за вертикальною і горизонтальною віссю. У 1964 р. поетеса М.Е. Солт створює приклад конкретної поезії із заголовком «Сонет місячного пострілу» (*Moonshot sonnet*). Справа в тому, що фотозображення зафіксувало 14 рядків і в кожному по 5 позначок. Це нагадувало візуальне зображення сонета з 2 катренів і 2 терцетів з метром пентаметра. У коментарі М.Е. Солт зауважила: «З часів Ренесансу нам не вдавалося успішно зобразити Місяць у сонеті. Визнання його нового наукового змісту дозволило зробити це знову. Сьогодні Місяць – це інший об'єкт. Крім того, сонет, як і конкретний вірш, був наднаціональною і надмовною формою. Отже, цей вірш є водночас пародією на старі форми і твердженням про необхідність нових» (Hilder, 2016, pp. 134–135). Було проголошено запит на необхідність пошуків задля відчутного оновлення сонетної форми. На нього відгукнулися майстри стирання.

Помітним, досить яскравим і цілком закономірним явищем в аспекті сонетної трансформації стала книга Джен Бервін «Сітки» (*Nets*), де здійснено художнє переосмислення сонетів Вільяма Шекспіра (1564–1616). Твори цього славетного автора продовжують цікавити митців постмодернізму й сучасного читача. Т. Берріган, який запропонував деконструкцію традиційної форми, зізнався у власному захопленні шекспірівськими сонетами. «Вони були швидкими, музичними, дотепними і короткими» (Berrigan, 1989). Проте, для Дж. Бервін лаконізм В. Шекспіра не видався досконалим. Майстриня постмодернізму застосувала до сонетів англійського автора прийом стирання. У результаті з'явилися максимально лапідарні (ніби справді висічені

на невеликій кам'яній площині) тексти. Фактом визнання роботи Дж. Бервін доречно вважати те, що декілька текстів з її книги «Сітки» вміщено в антології американського сонета (The American Sonnet, 2022, pp. 107–108).

Дж. Бервін демонструє дієвість прийому стирання вже з назви, що утворена за формулою, апробованою іншими носіями постмодернізму. Так, Р. Джонсон вилучив літери з назви відомої поеми Дж. Мільтона і утворив найменування для власної книги: «*Paradise Lost*» трансформувалося в «*Radi os*». Т. Філліпс застосував стирання до маловідомого роману з вікторіанської доби і перетворив «*A Human Document*» на «*A Humument*». Дж. Бервін використала досвід попередників і в багатослівній назві «*The Sonnets of William Shakespeare*» графічно посилила лише чотири букви. Це обумовило появу нової назви: «*The Sonnets of William Shakespeare*». У такий спосіб Дж. Бервін визначила домінуючу поетичну стратегію.

Може здатися, що скорочення з 30 літер до 4 є суто формальним. Та це не зовсім так. Завдяки прийому стирання Дж. Бервін забезпечила перехід від жанрової дефініції (*Sonnets*) до позначення матеріально-побутового предмету (*nets*). Однак пригадаємо відомі слова Умберто Еко про те, що світ нагадує книгу, сповнену символів. «Сітки» Дж. Бервін також стають символом, багатозначність якого генерується завдяки інтертекстуальним зв'язкам з гіпотекстом (початковим текстом). У семантичному аспекті «*nets*» наближається до понять «комірка», «мережа», «тенета», «пастка», «сильце», «павутиння». І парадоксальним чином стирання призвело не до звуження образних уявлень чи асоціацій, а, навпаки, – до розширення абстраговано-символічного плану. Також посилюється перцептивна інтрига, що спонукає читача до ознайомлення з новоутвореними текстами.

У межах цієї статті неможливо здійснити всебічний і скрупульозний аналіз збірки «Сітки». Обмежимося лише окремими прикладами. Так, один з найвідоміших із 154-х шекспірівських сонетів значиться за номером 20 з таким початковим віршем: «*A woman's face with Nature's own hand painted*». У цьому творі В. Шекспір оспівує природну красу юнака і підкреслює, що це «не штучно створена краса, отримана за допомогою косметики» (Larsen, 2014, p. 93). Цей сонет демонструє ренесансне переосмислення любові, де друг стає «божественним» об'єктом поклоніння, а не просто партнером. Подібне тлумачення було досить типовим для тогочасної культури неоплатонізму.

Дж. Бервін зі 114 шекспірівських слів акцентує лише 12 (див.: рисунок 1). Використовуючи прийом стирання, Дж. Бервін залишає окремі слова й фрази з шекспірівського тексту, тоді як решта матеріалу візуально «приглушується» чи притлумлюється. У результаті, класичні сонети перетворюються на нові мінімалістичні поетичні композиції, які зберігають зв'язок із шекспірівською традицією, але водночас функціонують як самостійні тексти.

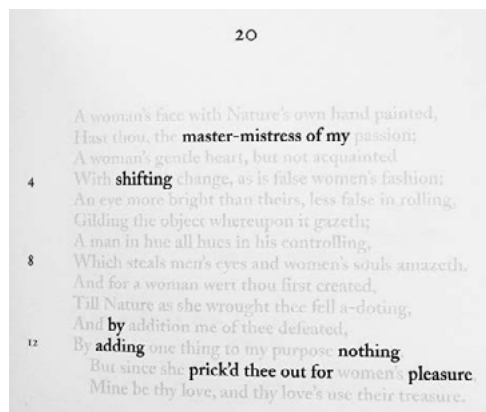

Рис. 1. Фото сторінки з книги Дж. Бервін «Сітки» (Bervin, 2003, p. 20).

Новоутворена фраза в лінійній трансформації може бути такою: «*master-mistress of my / shifting / by / adding nothing / prick'd thee out for pleasure*» (Господар-господиня моєї / змінності / додаванням нічого / виколов(-ла) візерунок на тобі задля задоволення). Її метрична організація втрачає головні ознаки шекспірівського тексту: строфічні особливості, структуру 5-стового ямбу, способи римування. Натомість, новоутворені сполучення поєднують інтертекстуальну і концептуальну поетику. Новий текст постає як похідний від канонічного джерела, що зберігається у вигляді прихованого чи латентного шару. Процес редукції перетворює вихідний текст на своєрідний палімпсест, де смисл формується через взаємодію наявних фрагментів і відсутніх елементів. Парадоксальним чином відсутність набуває особливої семантичної ваги й стає повноцінним компонентом поетичної структури.

Посилена абстрагована рефлексивність у поєднанні з інтертекстуальністю наближає шекспірівські тексти до сучасних реалій. 64-й сонет містить трикратну анафору з фразою «*I have seen*». Скорочений варіант Дж. Бервін також має фігуру повтору: одне й те ж слово подвоюється в кінці вислову: «*I have seen / towers / down-razed / loss loss*» (Я бачив / вежі / зруйновані дощенту / втрата втрата). В. Шекспір говорив про спустошливість часу, про руйнування людських діянь, про тотальну руїну. Дж. Бервін конструює алюзивний вислів зі згадкою про сумнозвісні події, що сталися 11/09 2001 р. Архітектонічне подвоєння «*loss loss*» трансформується у трагічне повідомлення про руйнацію нью-йоркських башт-близнюків. Сміслові асоціації посилюються завдяки дещо примарному «*and*», яке просвічує в шекспірівському варіанті. Напіввидимі семантичні зв'язки заповнюють проміжок між однією «*втратою*» та іншою «*втратою*».

Застосування прийому стирання також демонструє тенденцію до візуалізації поетичної форми. Розміщення збережених слів на сторінці, використання порожнього простору і графічних елементів продукують нові можливості для інтерпретації тексту. У цьому контексті сонет функціонує не лише як вербальна, а й як візуальна структура, що відповідає загальним тенденціям розвитку постмодерністської та концептуальної поезії.

У 135-му сонеті В. Шекспіра сім разів використовується як власне ім'я слово «*Will*». Дж. Бервін залишає лише 13 повторень: «*Will / Will / Will / will / will / will / will / will / Will / Will / will / Will / Will*». Перекладом передати гру смислів майже неможливо. Дж. Бервін відгукнулася на шекспірівське дотепне пустування і посилила його прийомом стирання. Залучення ігрової форми є відчутною прикметою постмодерністської поезії.

Таким чином, прийом стирання може бути ефективним інструментом трансформації, що забезпечує адаптацію сонета до сучасних естетичних і культурних умов, зберігаючи водночас його зв'язок з історичною традицією. Еволюція американського сонета в добу постмодернізму відбувається в напрямі поступового відходу від канонічної, жорстко регламентованої форми до відкритої, динамічної поетичної структури. Прийом стирання посідає особливе місце серед експериментальних художніх стратегій у такій трансформації. Стирання виступає не лише формальним прийомом редукції гіпотексту, а й складною поетичною стратегією, яка поєднує інтертекстуальність, концептуальне письмо і візуальну поетику. У новотворах смисл продукується через взаємодію збережених і відсутніх елементів тексту. У цьому контексті відсутність набуває статусу повноцінного семантичного компонента поряд з витісненням лінійної логіки висловлювання фрагментарною структурою і заміною твердої архітектонічної форми відкритою системою нових семантичних поєднань. Водночас за стирання зберігаються зв'язки з канонічною традицією, що реалізується через інтертекстуальний діалог з класичними зразками сонетної поезії.

Прийом стирання здатен виконувати низку функцій: інтертекстуальну (забезпечує взаємодію з попередніми текстами), семантичну (концентрує значення навколо ключових лексем), візуально-архітектонічну (актуалізує простір сторінки), деконструктивну (трансформує і пере-

осмислює канонічні форми). Це дозволяє розглядати прийом стирання як одну з провідних стратегій в оновленні сонетної традиції в постмодерністській поезії.

Перспективи подальших досліджень полягають у системному вивченні типологічних моделей стирання в межах різних шкіл і напрямів. Актуальним є також дослідження міжмедійних аспектів щодо прийому стирання, зокрема взаємодії тексту з візуальними і цифровими формами. Особливої уваги потребує порівняльний аналіз використання техніки стирання в різних національних літературах, що дозволить глибше зрозуміти універсальні і специфічні риси цього явища в сучасному літературному процесі.

Список використаної літератури

1. Волковинський О., Гнатенко С. Використання прийому “стирання” в молодій американській поезії початку XXI ст.: архітектонічно-структурна трансформація сонетного канону. *Питання літературознавства*. 2023. Вип. 107. С. 30–42. DOI: <https://doi.org/10.31861/pytlit2023.107.030>
2. Berrigan T. Sonnet Workshop. An edited transcript of a talk given at the Poetry Project on February 27, 1979. *Project Papers*. 1989. Vol. II. P. 1–10. URL: <https://www.2009-2019.poetryproject.org/wp-content/uploads/v2-ted-berrigan.pdf>
3. Bervin J. *Nets*. New York : Ugly Duckling Presse, 2003. 150 p.
4. Cohen P. M. “For Truth, Justice, and American Way”: A Close Reading of an American Sonnet. *Southwest Review*. 2013. Vol. 98, No. 3. P. 327–340. URL: <https://www.jstor.org/stable/43473302>
5. Coyle S.-J. Redact to React: Deconstructing Justice with Erasure Poetry. *Liverpool Law Review*. 2023. Vol. 44. P. 359–384. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10991-023-09346-6>
6. Henry T. Time And Time Again : The Strategy of Simultaneity in Ted Berrigan’s «The Sonnets». *Jacket* 2. 2010. № 40. URL: <http://jacketmagazine.com/40/henry-berrigan.shtml>
7. Hilder J. *Designed Words for a Designed World: The International Concrete Poetry Movement, 1955 – 1971*. Montreal & Kingston, London, Chicago : McGill-Queen’s University Press, 2016. 276 p. DOI: <https://doi.org/10.1515/9780773599208>
8. Kuhnheim J. S. The Politics of Form: Three Twentieth Century Spanish American Poets and the Sonnet. *Hispanic Review*. 2008. Vol. 76, No. 4. P. 387–411. DOI: <https://doi.org/10.1353/hir.0.0027>
9. Larsen K. J. *Essays on Shakespeare’s Sonnets*. New Zealand : University Press of Auckland, 2014. 552 p. URL: <https://kjlshakespearesonnets.com/wp-content/uploads/2024/07/ESSAYS-ON-SHAKESPEARES-SONNETS.pdf>
10. Macdonald T. A Brief History of Erasure Poetics. *Jacket* 38. 2009. URL: <http://jacketmagazine.com/38/macdonald-erasure.shtml>
11. Marczevska K. *The Iterative turn*, Durham theses, Durham University. 2015. 301 p. Available at Durham E-Theses Online. URL: <http://etheses.dur.ac.uk/11034/>
12. Morton D. *The sonnet, to-day – and yesterday*. New York, London, G. P. Putnam’s Sons, 1926. 71 p. URL: <https://archive.org/details/sonnettodayandye0000mort/page/n5/mode/2up>
13. Nyman J. Double/Cross: Erasure in Theory and Poetry. 2018. 288 p. *Electronic Thesis and Dissertation Repository*. 5529. URL: <https://ir.lib.uwo.ca/etd/5529>
14. Oppenheimer P. *The Birth of the Modern Mind: Self, Consciousness, and the Invention of the Sonnet*. Oxford University Press, 1989. 224 p. URL: <https://archive.org/details/birthofmodernmin0000oppe/page/n241/mode/2up>
15. Stephens R. Experimental Forms and Identity Politics in 21st Century American Poetry. *Dialogue: The Interdisciplinary Journal of Popular Culture and Pedagogy*: 2021. Vol. 8, Issue 2. Article 4. P. 25–37. URL: <https://digitalcommons.unl.edu/dialogue/vol8/iss2/4>
16. *The American Sonnet: An Anthology of Poems and Essays : Monograph / Eds. D. Malech, L. T. Smith*. University of Iowa Press, 2022. 404 p. DOI: <https://doi.org/10.2307/j.ctv32r03gt>
17. Vendler H. *The art of Shakespeare’s sonnets*. Cambridge, Mass : Belknap Press of Harvard University Press, 1997. 672 p. DOI: <https://doi.org/10.4159/9780674088580>

References

1. Volkovynskiy, O., & Hnatenko, S. (2023). Vykorystannia pryjomu "styrannia" v molodii amerykanskii poezii pochatku XXI st.: Arkhitektonichno-strukturna transformatsiia sonetnoho kanonu [Use of "Erase" Technique in Young American Poetry of the Early 21st Century: Architectonic and Structural Transformation of the Sonnet Canon]. *Pytannia literaturoznavstva – Issues of literary studies*, (107), 30–42. <https://doi.org/10.31861/pytlit2023.107.030> [in Ukrainian].
2. Berrigan, T. (1989). Sonnet workshop: An edited transcript of a talk given at the Poetry Project on February 27, 1979. *Project Papers*, (2), 1–10. Retrieved from <https://www.2009-2019.poetryproject.org/wp-content/uploads/v2-ted-berrigan.pdf>
3. Bervin, J. (2003). *Nets*. Ugly Duckling Presse [in English].
4. Cohen, P. M. (2013). "For truth, justice, and American way": A close reading of an American sonnet. *Southwest Review*, 98(3), 327–340. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/43473302>
5. Coyle, S.-J. (2023). Redact to react: Deconstructing justice with erasure poetry. *Liverpool Law Review*, (44), 359–384. <https://doi.org/10.1007/s10991-023-09346-6>
6. Henry, T. (2010). Time and time again: The strategy of simultaneity in Ted Berrigan's "The Sonnets". *Jacket2*, 40. Retrieved from <http://jacketmagazine.com/40/henry-berrigan.shtml>
7. Hilder, J. (2016). *Designed words for a designed world: The international concrete poetry movement, 1955–1971*. McGill-Queen's University Press. <https://doi.org/10.1515/9780773599208>
8. Kuhnheim, J. S. (2008). The politics of form: Three twentieth-century Spanish American poets and the sonnet. *Hispanic Review*, 76(4), 387–411. DOI: <https://doi.org/10.1353/hir.0.0027>
9. Larsen, K. J. (2014). *Essays on Shakespeare's sonnets*. New Zealand: University Press of Auckland. Retrieved from <https://kjlshakespearesonnets.com/wp-content/uploads/2024/07/ESSAYS-ON-SHAKE-SPEARES-SONNETS.pdf>
10. Macdonald, T. (2009). A brief history of erasure poetics. *Jacket*, 38. Retrieved from <http://jacketmagazine.com/38/macdonald-erasure.shtml>
11. Marczevska, K. (2015). *The Iterative turn*. *Doctoral thesis*. Durham E-Theses Online. Retrieved from <http://etheses.dur.ac.uk/11034/>
12. Morton, D. (1926). *The sonnet, to-day – and yesterday*. G. P. Putnam's Sons. Retrieved from <https://archive.org/details/sonnettodayandye0000mort/page/n5/mode/2up>
13. Nyman, J. (2018). *Double/Cross: Erasure in theory and poetry*. *Doctoral thesis*. Electronic Thesis and Dissertation Repository (No. 5529). Retrieved from <https://ir.lib.uwo.ca/etd/5529>
14. Oppenheimer, P. (1989). *The birth of the modern mind: Self, consciousness, and the invention of the sonnet*. Oxford University Press. Retrieved from <https://archive.org/details/birhofmodernmin0000oppe/page/n241/mode/2up>
15. Stephens, R. (2021). Experimental forms and identity politics in 21st century American poetry. *Dialogue: The Interdisciplinary Journal of Popular Culture and Pedagogy*, 8(2), 25–37. Retrieved from <https://digitalcommons.unl.edu/dialogue/vol8/iss2/4>
16. Malech, D., & Smith, L. T. (Eds.). (2022). *The American sonnet: An anthology of poems and essays*. University of Iowa Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv32r03gt>
17. Vendler, H. (1997). *The art of Shakespeare's sonnets*. Belknap Press of Harvard University Press. <https://doi.org/10.4159/9780674088580>

Гнатенко С. О. Прийом стирання як стратегія поетичної трансформації: еволюція американського сонета в добу постмодернізму

Стаття присвячена дослідженню прийому стирання як стратегії поетичної трансформації в еволюції американського сонета доби постмодернізму. У статті розкрито специфіку переосмислення канонічної сонетної форми в умовах постмодерністської поетики, що характеризується деконструкцією традиційних структур, інтертекстуальністю та інтенсивними експе-

риментами з архітектонікою мовленнєвого матеріалу. Визначено, що стирання функціонує як особливий спосіб створення нового тексту шляхом редуції вже існуючого, у результаті чого формується поетичний текст із принципово новими семантичними і композиційними характеристиками.

З'ясовано, що застосування техніки стирання сприяє трансформації сонета з жорстко регламентованої форми у відкриту текстову модель, у якій важливу роль відіграють фрагментарність, лакунарність і візуально-архітектонічна організація сторінки. Особливу увагу зосереджено на аналізі поетичної практики Джен Бервін, зокрема її книги «Сітки», де здійснено художнє переосмислення сонетів Вільяма Шекспіра шляхом їх часткового стирання через притлумлення первинного тексту. Розкрито, що внаслідок редуції тексту виникає ефект палімпсесту, який забезпечує одночасну присутність канонічного джерела і нового авторського висловлювання.

Доведено, що прийом стирання виконує інтертекстуальну, семантичну і візуально-архітектонічну функції, формуючи новий тип поетичної структури, характерний для постмодерністської літератури. Зроблено висновок, що використання прийому стирання як художньої стратегії є важливим чинником еволюції американського сонета, що засвідчує здатність традиційної форми до адаптації в умовах постмодерністського культурного контексту.

Ключові слова: Джен Бервін, постмодернізм, сонет, стирання, трансформація.

Hnatenko S. O. The Erasure Technique as a Strategy of Poetic Transformation: The Evolution of the American Sonnet in Postmodern Era

The paper is focused on the study of the erasure technique as a strategy of poetic transformation in the evolution of the American sonnet of the postmodern era. The paper reveals the specifics of the reinterpretation of the canonical sonnet form within postmodern poetics, characterized by the deconstruction of traditional structures, intertextuality and intense experiments with the architectonics of speech material. It is determined that erasure functions as a special way of creating a new text by reducing the already existing one, as a result of this process a poetic text with fundamentally new semantic and compositional characteristics is formed.

It has been established that the use of the erasure technique contributes to the transformation of the sonnet from a strictly regulated form into an open text model with fragmentation, lacunarity, and the visual-architectural organization of the page playing an important role in it. Particular attention has been paid to the analysis of the poetic practices of Jen Berwin, in particular her book *Nets*, which is an artistic reinterpretation of William Shakespeare's sonnets by means of their partial erasure in the form of dimming of the original text. It has been revealed that the reduction of the text has resulted in the palimpsest effect, which ensures the simultaneous presence of the canonical source and the new artistic message.

It has been proven that the erasure technique performs the intertextual, semantic and visual-architectural functions, forming a new type of poetic structure, distinctive of postmodern literature. It has been concluded that the use of the erasure technique as an artistic strategy is an important factor in the evolution of the American sonnet, which testifies to the ability of the traditional form to adapt in the postmodern cultural context.

Key words: Jen Bervin, postmodernism, sonnet, erasure, transformation.

